

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

132:2 • 2012

Om ödmjukhet och normer

Slutreplik till Simon Larsson

ROLF TORSTENDAHL* *Uppsala universitet*

Simon Larsson avslutar sitt genmäle till mig med en lektion om den lämpliga avvägningen mellan ödmjukhet och prestigefyllighet. Denna hans performativa norm landar i en vink om att jag borde undvika att vara så prestigeladdad och i stället övergå till "kontinuerlig kritik och idéutväxling".

Det prestigeladdade i min artikel skulle vara att jag, enligt Larsson, kräver att den som vill polemisera mot mig måste ge ett referat av mina åsikter som jag kan godkänna. Något sådant krav har jag inte framställt i min artikel. Vad jag däremot kräver av Larsson och av varje historiker – i polemik mot mig eller vilken annan forskare som helst – är att framställningen av den andres åsikter förses med tydliga källhänvisningar, så att polemikens grunder kan granskas. Detta är just vad som saknas i Larssons avhandling, och det är grunden för min irritation. Han påstår där frankt olika saker om vad jag står för i fråga om vetenskaplighet och normer, som han inte belägger i min produktion. Nu har han alltså övergått till att påstå att jag kräver ett återgivande av mina åsikter, som jag kan godkänna. Detta är nonsens och ett fortsatt uppbyggande av ett fantasifoster till motståndare. Om Larsson vill polemisera mot sådana får han gärna göra det, bara han inte namnger dem som Rolf Torstendahl. Med vetenskapligt meningsutbyte och "idéutväxling" har det ingen likhet.

Själv har jag fått lära mig ett antal normer under min forskarutbildning, och jag har påtalat att Larsson bryter mot två av dem. Den ena går ut på att man bör ange vad tidigare forskare kommit fram till i frågor som berör ens eget ämne. Den andra går ut på att man bör göra en så korrekt tolkning som möjligt av tidigare forskare. Varken det ena eller

* Prof. em. i historia

det andra finner jag att Larsson bemödar sig att göra, vilket jag exemplifierar i min artikel. Han nöjer sig med att konstatera, att det "urval av Torstendahltexter" som han diskuterar betingas av intressevärdet för tredje part. Att dessa är äldre texter och inte inbegriper vad jag på senare år publicerat i internationella tidskrifter, kanske tyder på en underskattning av tredje parts intressen.

Den viktiga grundfrågan, den om sakkunnigutlåtandenas utformning i relation till befordringssystemet, viftar han bort med att han redogjort för sektionens inflytande. Fortfarande har det undgått honom att jag ifrågasätter, inte om han känner till sektionens roll, utan om han har förstått att utlåtandena ingår i en process, där skribenternas performativa normer är en frukt, inte bara av vad de tycker är normer som historiker bör rätta sig efter, utan också av vad de anser att de kan få gehör för inom sektion och fakultet. Vad de uttalade performativa normerna ger uttryck åt är då inte vad de sakkunniga anser att historiker bör iaktta när de skriver vetenskapliga framställningar utan vad de menar att historiker bör ha gjort för att kunna komma ifråga till den tjänst det gäller. Nyansen är mycket viktig. En sakkunnig kan förtiga sin mest omhuldade norm och betona andra, som han också omfattar, om det passar hans uppfattning om sektionens preferenser. Sven-Ulric Palme hade uppenbarligen uppfattningen att sådana manövrer var vanliga och att han blivit deras offer – vilket inte betyder att han hade rätt – men hans fall borde ha gjort Larsson mindre godtrogen när han kartlägger normsystemet i stället för att frankt avfärda Palme (s. 29 om Palme och s. 31–33 om godtrogenheten).

Att som Larsson fixera sig vid en diskussion om vem som var först och bäst – en diskussion som fördes i Danmark på 1920-talet – i fråga om inflytande från Bernheim och Langlois och Seignobos i stället för att inse att det jag diskuterar är innebörden av deras olikheter, är en smula borrarat. Skillnaden mellan att tentativt avbilda det förgångna och att söka efter sanna påståenden är fundamental, men den innebär inte i sig ett värdeomdöme. Vill Larsson göra ett sådant får han göra det. Själv föredrar jag att klarlägga sådant som haft betydelse för historieforskningen.